

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

Вячеслав ТРУБА

« 1 » квітня 2023 р.

Програма

співбесіди з історії України

для вступу на ОР «бакалавр» денна і заочна форма навчання

(для осіб, що мають на це право)

Одеса – 2023

Вступ

Замість традиційного ЗНО у 2023 році вступники до ЗВО складатимуть національний мультипредметний тест (НМТ) або проходитимуть співбесіду (для тих абітурієнтів, які матимуть на це право). Це випробування міститиме три блоки завдань: з української мови, з математики та з історії України.

Зміст завдань блоку з історії України відповідає чинній програмі ЗНО з історії України. Ця частина охоплює певні теми, вивчення яких передбачено в шкільному курсі історії України, а саме:

- Україна в другій половині XVI ст.
- Україна в першій половині XVII ст.
- Україна в першій половині XVII ст.
- Україна в роки національно-визвольної революції середини XVII ст.
- Україна в добу Руїни.
- Україна в першій половині XVIII ст.
- Україна в другій половині XVIII ст.
- Україна в першій половині XIX ст.
- Україна в другій половині XIX ст.
- Україна на початку XX ст.
- Україна в роки Першої світової війни;
- Початок Української революції;
- Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності;
- Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні;
- Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні;
- Західноукраїнські землі в міжвоєнний період;
- Україна в роки Другої світової війни;
- Україна в перші повоєнні роки;
- Україна в умовах десталінізації;
- Україна в період загострення кризи радянської системи;
- Відновлення незалежності України;
- Становлення України як незалежної держави;
- Творення нової України.

Україна в другій половині XVI ст.

Люблінська унія 1569 р. Соціально-економічний розвиток українських земель. Формування української народності: етапи, територія, мова, побут. Берестейська унія 1596 р. Передумови та причини виникнення українського козацтва. Утворення Запорозької Січі. Організація реєстрового козацтва. Розвиток культури в Україні у XV – першій половині XVII ст. Діяльність православних братств.

Україна в першій половині XVII ст.

Зростання соціальної напруженості в Україні наприкінці XVI – першій половині XVII ст. Періодизація козацьких виступів. Петро Конашевич-Сагайдачний. Козацькі війни з Річчю Посполитою в 20-30-х рр. XVII століття. Десятиліття золотого спокою.

Україна в роки національно-визвольної революції середини XVII ст.

Початок революції. Бойові дії в 1649-1653 рр. Формування української державності. Українсько-російський договір 1654 р. Історичне значення Визвольної війни середини XVII ст.

Україна в добу Руїни.

Політичне становище в Україні, після смерті Б. Хмельницького. Розкіл Гетьманщини на Лівобережну і Правобережну. Андрусівське перемир'я. Гетьман Дорошенко. Запорозька Січ у другій половині XVII ст. І. Сірко. «Вічний мир» 1686 р. Відновлення козацтва на Правобережжі. С. Палій. Початок гетьманства І. Мазепи. Соціально-економічний розвиток і суспільно-політичний лад в Україні. Культура України в другій половині XVII ст.

Україна в першій половині XVIII ст.

Політичне становище українських земель наприкінці XVII–на початку XVIII ст. Північна війна та союз І. Мазепи з Карлом XII. П. Орлик. Наступ царату на інституції української державності. Нова Січ. Соціально-економічний розвиток українських земель. Виступи проти соціального визиску на Правобережжі.

Україна в другій половині XVIII ст.

Соціально-економічне і політичне становище Лівобережної і Слобідської України. Остаточна ліквідація царизмом автономного устрою Лівобережжя і Слобожанщини. Зміни в адміністративно-територіальному устрої Лівобережжя і Слобожанщини. Система органів управління. Селянські повстання на Лівобережжі, Слобожанщині і Правобережжі. Відвоювання і заселення Північного Причорномор'я. Правобережжя і західноукраїнські землі в другій половині XVIII ст.

Україна в першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Особливості соціально-економічного розвитку в Лівобережній, Слобідській та Південній Україні. Початок національного відродження. Декабристський і польський національні рухи та їх вплив на українське відродження. Зародження українського політичного руху.

Україна в другій половині XIX ст.

Реформи 1860-1870-х рр. в Російській імперії та Україна. Економічний розвиток України у 1860-1890 рр. Зміни в соціальній структурі населення.

Українській національно-визвольний рух в Наддніпрянщині. Русифікаторська політика царського уряду Участь українців в російському та польському визвольних рухах. Український національно-визвольний рух на Західній Україні. Створення українських політичних партій.

Україна на початку XX ст.

Соціально-економічне і політичне становище українських земель на початку XX ст. Україна в революції 1905-1907 рр. Україна в період реакції Українська культура на початку XX ст.

Україна в роки Першої світової війни

Україна в геополітичних планах країн Антанти і Центральних держав. Війна та українські політичні сили. Головна українська рада. Союз визволення України. Загальна українська рада. Воєнні дії на території України в 1914 - 1917 рр. Українці в арміях воюючих держав. Українські січові стрільці. Політика Російської імперії та Австро-Угорщини на українських землях у 1914 - 1917 рр.

Початок Української революції

Революційні події в Україні в 1917 - на початку 1918 р. Українізація армії. Еволюція поглядів політичних сил України в питанні самовизначення. Універсали Української Центральної Ради. Відносини з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення УНР. Кримськотатарський національний рух. «Всеукраїнський з'їзд рад» у м. Харків. Перша війна більшовицької Росії з УНР. Бій біля станції Крути. Події 1917 р. в Криму. Проголошення незалежності УНР. Окупація України більшовицькою Росією. Берестейський мирний договір. Вигнання більшовиків із території УНР. Похід Петра Болбочана на Крим. Конституція УНР.

Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності

Гетьманський переворот. Українська Держава. Західноукраїнська Народна Республіка. Український національний рух на Буковині й у Закарпатті. Акт злуки УНР та ЗУНР. Українсько-польська війна 1918 - 1919

рр. Директорія. Друга війна більшовицької Росії з УНР. Більшовицький режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р. Політика воєнного комунізму. Червоний терор. Військова інтервенція Антанти на півдні України. Денікінський режим в Україні. Повернення більшовицької влади. Перший Зимовий похід. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий зимовий похід армії УНР. Холодноярська республіка (1919-1922 рр.). Культура та духовність УНР.

Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні

Масовий голод у південних губерніях УСРР. Антирелігійна кампанія. НЕП в УСРР. Вхід УСРР до складу СРСР. Утворення Кримської АСРР. Національна політика радянської влади в Молдавській АСРР. Суспільно-політичне життя. Політика коренізації/українізації в УСРР. Згорання НЕПу та перехід до директивної економіки. Індустріалізація. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Культура. Духовне життя.

Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні

Форсована індустріалізація. Насильницька колективізація. Примусові хлібозаготівлі. Опір селянства. Голодомор 1932-1933 рр. – геноцид українського народу. Масштаби та наслідки Голодомору. Масові репресії та їх ідеологічне виправдання більшовицьким режимом. Політичні процеси 1920-х - початку 1930-х рр. Згорання українізації. Ідеологізація суспільного життя в Україні. Культ особи. Великий терор. Биківня та інші місця масових поховань жертв репресій. Національно-демографічні зміни. Розстріляне відродження. Антирелігійна кампанія.

Західноукраїнські землі в міжвоєнний період

Правовий статус українських земель у складі Польщі. Національна політика та міжнаціональні відносини. Економічне і соціальне становище населення. Українські політичні і громадські організації. Українська військова організація та ОУН. Українські землі у складі Румунії. Татарбунарське повстання. Українські землі у складі Чехословаччини. Правовий статус Закарпаття. Суспільно-політичне й соціально-економічне життя. Карпатська Україна. Карпатська Січ. Культура та духовність.

Україна в роки Другої світової війни

Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Окупація Червоною армією Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та Південної Бессарабії. Радянізація. Масові політичні репресії 1939-1940 рр. Початок німецько-радянської війни. Бойові дії в 1941-1942 рр. Відступ Червоної армії. Мобілізаційні заходи. Злочини комуністичного тоталітарного режиму.

Окупація України військами Німеччини та її союзниками. «Новий порядок». Масове знищення мирного населення. Голокост. Опір окупантам. Український визвольний рух. Проголошення Акта відновлення Української Держави. Поліська Січ. Українська повстанська армія. Українсько-польське протистояння. Радянський партизанський рух.

Бойові дії 1942-1943 рр. Вигнання німецьких військ та їхніх союзників з Правобережної та Південної України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Завершення бойових дій на території України. Українці у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй. Внесок українського народу в перемогу над нацизмом.

Україна в перші повоєнні роки

Україна – співзасновниця ООН. Встановлення кордонів УРСР у міжнародних договорах. Посилення радянизації та репресії у західних областях УРСР. Український визвольний рух у 1944-1950-х рр. Обмін населенням між Польщею й УРСР. Масові депортації (1944-1946 рр.). Операції «Вісла» і «Захід». Ліквідація УГКЦ. Внутрішньополітична й економічна ситуація в УРСР. Масовий голод 1946-1947 рр. Ідеологічні кампанії. «Чистки» творчої інтелігенції. Культура й духовність.

Україна в умовах десталінізації

Участь українців у повстаннях у сталінських концтаборах. XX з'їзд КПРС. Десталінізація і лібералізація суспільного життя. Зміни адміністративно-територіального устрою: входження Кримської області до складу УРСР. Зміни в управлінні господарством. Зародження дисидентського руху та його течії. «Шістдесятництво». Антирежимні виступи 1960-х рр. Культура й духовність.

Україна в період загострення кризи радянської системи

Ідеологічні орієнтири партійно-радянського керівництва. Конституція УРСР 1978 р. Економічна ситуація в УРСР. Дисидентський рух: течії, форми і методи боротьби. Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод. Самвидав. Кримсько-татарський національний рух. Культура і духовність.

Відновлення незалежності України

Початок перебудови в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Стан економіки. Шахтарські страйки. Гласність і політичний плюралізм. Український національно-демократичний рух. Зміни в політичному керівництві УРСР. Формування багатопартійної системи. Вибори до Верховної Ради УРСР і до місцевих рад 1990 р. Декларація продержавний суверенітет України. Революція на граніті. Створення Автономної Республіки Крим (АРК). Меджліс кримськотатарського народу (червень 1991 р.). Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р. Акт

проголошення незалежності України. Референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Розпад СРСР. Міжнародне визнання України. Культура. Духовне відродження.

Становлення України як незалежної держави

Державотворчі процеси в незалежній Україні. Повернення кримських татар на батьківщину. Статус Криму. Суспільно-політичне життя. Особливості формування багатопартійності. Конституція України. Економіка України в 1991-1998 рр. та в 1998-2004 рр. Запровадження гривні. Демографічні та міграційні процеси. Олігархічна система. Початок інтеграції в європейський і світовий простір. Політична розбудова суспільства. Рухи протесту на початку 2000-х рр. Помаранчева революція. Україна в системі міжнародних відносин. Культура й духовність.

Творення нової України

Суспільно-політичне життя України в 2005-2013 рр. Авторитарний режим Віктора Януковича. Революція гідності. Небесна Сотня. Анексія Росією Криму. Агресія Росії проти України. Російсько-українська війна. Добровольчі батальйони. Волонтерський рух. Реакція світової спільноти. Спроби мирного врегулювання. Широкомасштабне вторгнення РФ 24 лютого 2022 рр. та події війни РФ проти України.

Соціально-економічний розвиток України до і після 2014 р. Євроінтеграційний поступ України: Угода про асоціацію між Україною та ЄС для громадян України. Культура і духовність.

Рекомендована література

Основна

1. Гісем О. В. Історія України (рівень стандарту): підручник для 10 кл. закл. загал. серед. освіти / О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. Харків: Вид-во «Ранок», 2018. 240 с.: іл.
2. Земерова Т. Історія України. Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання і державної підсумкової атестації / Т. Земерова. Тернопіль : Підручники і посібники, 2022. 640с.
3. Історія України: Навчальний посібник / В. І. Гусев, Ю. О. Калінцев, С. В. Кульчицький; за ред.. С. В. Кульчицького. К., 2003.
4. Кульчицький С. В. Історія України : довідник для абітурієнтів та учнів загальноосвітніх навчальних закладів / С. В. Кульчицький, Ю. А. Мицик, В. С. Власов. 5-те вид., переробл. та доповн. К. : Літера, 2028. 528 с.

Додаткова

1. Бойко О. Д. Історія України. Підручник. 8-ме вид., перероб, допов. Київ : Академія, 2021. 640 с.
2. Грицак Я. Нариси історії України: формування модерної української нації XIX – XX ст. Київ : Генеза, 2019. 656 с.

3. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ : Портал, 2022. 408 с.
4. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / за заг. ред. д.і.н., проф. М. І. Бушина, д.і.н., проф. О. І. Гуржія. Черкаси : ЧДТУ, 2016. 644 с.
5. Литвин В.М. Історія України [Текст]: підручник / [відп. ред. В. А. Смолій]; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. Київ : Наукова думка, 2013. 989 с.
6. Магочій П.-Р. Ілюстрована історія України / пер. з англ. [С. Біленький]. Київ : Критика, 2012. 446 с.
7. Мицик Ю., Бажан О. Від трипільців до кіборгів. Коротка історія України. Київ : Кліо, 2022. 688 с.
8. Нариси новітньої історії України, 1991–2021; зб. ст. /ред. М. Мінаков, Г. Касьянов та М. Роджанські. Київ : Laurus, 2021. 344 ст.: табл., граф.
9. Палій О. Історія України. 3-тє вид. Київ : К.І.С., 2017. 596 с.
10. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Історія України IX – XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації URL: <http://www.litopys.org.ua>
2. Національна бібліотека України ім. В.Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Офіційний сайт бібліотеки «Культура України». Постійна адреса: <http://elib.nplu.org/>
4. Офіційний сайт Інституту історії НАН України. Постійна адреса: <http://www.history.org.ua>
5. Офіційний сайт НБ ОНУ імені І. І. Мечникова. Постійна адреса: <http://library.onu.edu.ua>
6. Офіційний сайт Одеської національної наукової бібліотеки. Постійна адреса: <http://odnb.odessa.ua/>
7. Український історичний портал URL: <http://www.history.org.ua>

Критерій оцінювання співбесіди

Співбесіда покликана виявити знання, вміння і навички, необхідні абітурієнтам для здобуття ОР «бакалавра». Вони мають проявити знання історичного процесу та місце в ньому історії України, володіння основним фактичним матеріалом, вміння аналізувати події, їх причини та наслідки в історії України з середини XVI – до початку XXI століття.

Оцінювання знань вступників виставляється відповідно до основних критеріїв та показників рівня знань і проводиться у вигляді усного опитування.

Згідно з Правилами прийому, результати складання іспитів оцінюються за 100-бальною шкалою:

- ✓ 90-100 балів - відмінно;
- ✓ 75-89 балів - добре;
- ✓ 60 – 74 бали - задовільно;
- ✓ 0-59 балів - незадовільно.

Відповідь вступника оцінюється на „**відмінно**” (90 – 100 балів), якщо вона містить повне, розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу; відображає чітке знання відповідних категорій, їх змісту, розуміння їх взаємозв'язку і взаємодії, правильне формулювання тлумачень відповідних понять; демонструє знання різних поглядів щодо наукової проблеми; вміння використовувати теоретичні знання для розв'язання дослідницьких та практичних завдань у складних та невизначених умовах; містить аналіз змістовного матеріалу, самостійні висновки вступника, формулювання та аргументацію його точки зору, яка логічно і граматично правильно викладена.

Відповідь вступника оцінюється на „**добре**” (75 – 89 балів), якщо вона якщо вона містить повне, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу; відображає знання відповідних категорій, їх змісту, розуміння їх взаємозв'язку і взаємодії, правильне формулювання тлумачень відповідних понять; уміння використовувати теоретичні знання для розв'язання дослідницьких та практичних завдань у конкретних умовах; при цьому не містить самостійного аналізу питання; або містить незначні неточності, які не впливають істотно на загальну характеристику того чи іншого явища (процесу тощо).

Відповідь вступника оцінюється на „**задовільно**” (60 -74), якщо вона є неповною, не містить усіх необхідних відомостей про предмет питання, є не зовсім правильною: наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей; не є аргументованою; викладена з істотним порушенням логіки подання матеріалу; містить багато теоретичних помилок; свідчить про наявність прогалин у знаннях вступника, який зазнає труднощів у використанні теоретичних знань для розв'язання дослідницьких та практичних завдань у конкретних умовах.

Відповідь вступника оцінюється на „**незадовільно**” (0-59 балів), якщо вступник не відповів на поставлене запитання, або відповідь є неправильною, не розкриває сутності питання, або допущені грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність знань у вступника, або їх безсистемність та поверховість, невміння сформулювати думку та викласти її, незнання основних положень навчальної дисципліни, відсутність уміння використовувати теоретичні знання для розв'язання дослідницьких та практичних завдань у конкретних умовах.